

EKOHUSET
SKARA

Öka medvetenheten om hållbar utveckling

Johan Delvert, Marine Gélard, Tifaine Parsis

Johan Delvert, Marine Gélard, Tifaine Parsis
Chalmers Tekniska Högskola, Arkitektur
Planering och Design för Hållbar Utveckling i ett Lokalt Sammanhang
SKARA - Stad och land i samverkan
Höstterminen 2015-2016

3

SAMMANHANG

- Introduktion
- Om Skara kommun

5

KONCEPT

- Vad är hållbarhet?
- Varför återanvända byggnader?
- Arbetsprocess

6

ANALYS AV BYGGNADEN

- Byggnadens historia
- Styrkor och svagheter
- Byggnadens läge

9

PROGRAM

- Organisation
- Aktiviteter

22

DESIGN

- Designriktlinjer
- Planer och illustrationer

28

REFERENSPROJEKT

- Orangeriet, Borås
- Ökostation, Freiburg
- Ekocentrum, Göteborg

30

BILAGOR

- Enkätundersökning
- Intervjuer
- Referenser

PLANERING OCH DESIGN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING I ETT LOKALT SAMMANHANG

I kursen Planering och design för hållbar utveckling i ett lokalt sammanhang görs alla projekt i en viss kommun i västra Sverige. I år görs projekten i Skara kommun.

Under de första sex veckorna ägnade vi oss åt att besöka och analysera kommunen för att försöka få en bild av den, dess relationer till omkringliggande kommuner och även livet för invånarna i Skara. Förutom att undersöka den lokala situationen undersökte vi även Skara i ett större perspektiv, det vill säga hur olika trender, från regional till global nivå, kan påverka Skaras utveckling. Vi gjorde även en SWOT-analys, satte upp lokala utvecklingsmål samt utvecklade olika planerings- och designstrategier för att hitta relevanta ämnen för de slutliga fördjupningsprojekten. Vid sidan om arbetet med Skara hade vi även teoristudier kopplade till planering och arkitektur, med särskilt fokus på frågor rörande hållbar utveckling.

Under de första veckorna hade vi gott om tid att förstå kommunens styrkor och svagheter, invånarnas behov samt kommunens verksamhet, fakta som vi tog hänsyn till senare i kursen. Utifrån analyserna bestämde vi oss för ett ämne som vi var intresserade av och därefter ett relevant projekt som vi ville fördjupa oss i. Under arbetet med fördjupningsprojektet hade vi de tidigare analyserna i bakhuvudet samt nära kontakt med kommunen genom hela processen. Detta för att hela tiden hålla projektet relevant och anpassat till den verkliga situationen i Skara.

OM SKARA KOMMUN

Skara kommun är med sina 18 747 invånare och 440 kvadratkilometer, en relativt liten kommun i sydvästra Sverige. Staden Skara är med sina cirka 10 000 invånare en av de äldsta städerna i Sverige. På grund av sitt centrala läge i regionen har Skara varit av stor betydelse då många vägar mellan omgivande städer passerar Skara. Kommunen har ett av de rikaste kulturarven i Sverige med till exempel Skara domkyrka och klosterkyrkan i Varnhem. Det finns även arkeologiska fynd som visar att Sveriges första kristna stenkyrka byggdes här.

Marken i kommunen har en hög bördighet och därför har jordbruk länge varit en viktig verksamhet för kommunen. Redan 1775 startades en utbildning inom lantbruk i Skara, initialt med fokus på veterinärvård men senare även på odling etc. Idag finns det ett universitet tillhörande SLU som är av stort värde för svensk forskning inom jordbruk. Eleverna har flyttat till SLU i Uppsala men det finns fortfarande forskare som arbetar kvar. Jordbruket är fortfarande en viktig verksamhet i Skara, men i dag är det färre jordbrukare som arbetar på större gårdar och kopplingen mellan staden och landsbygden är relativt svag.

Skara är verksam inom musikbranschen med en populär musikskola där flera stora artister har studerat. Varje år besöker hundratusentals turister Skara, framförallt för att titta på de dansande tranorna vid Hornborgasjön, besöka Skara Sommarland eller för att se trav på Axevalla travbana.

ARBETSPROCESS

Vi började projektet med att brainstorma idéer och kom till slut fram till att vi ville skapa ett centrum för hållbarhet genom att återanvända en tom byggnad i Skara. Därefter sökte efter olika referensprojekt för att få inspiration samt utforskade Skara för att hitta en passande byggnad till vårt projekt. Efter att ha hittat några potentiella byggnader reste vi dit för att se dem på plats och valde därefter den som tycktes vara mest relevant för vårt projekt. Vi besökte den utvalda byggnaden och fotade den, exteriört som interiört, och fick senare även gamla ritningar av byggnaden från Skara kommun.

Under vårt besök i Skara genomförde vi också en enkätundersökning där vi frågade invånarna om deras livsstil och miljömedvetenhet. Enkätundersökningen hjälpte oss att fokusera på vissa aspekter för att Ekohuset skulle kunna möta deras behov på bästa sätt. För att få ytterligare viktig information till projektet och olika infallsvinklar genomförde vi två intervjuer med personer som är väl insatta i ämnet.

All information och alla undersökningar mynnade sedan ut i ett program med olika aktiviteter i Ekohuset samt de huvudsakliga designriktlinjerna för byggnaden och dess funktioner.

VARFÖR ÄR HÅLLBARHET VIKTIGT?

Projektets koncept är att återanvända en tom byggnad i Skara kommun för att omvandla det till ett centrum för hållbar utveckling. Syftet är att öka miljömedvetenheten hos invånarna med hjälp av olika aktiviteter. En plats som denna är viktig i en småskalig stad som Skara. Idag har vi människor sämre kontakt med naturen och vi rör oss istället större delen av tiden inne i städer. Vi vet inte riktigt var den mat vi äter kommer ifrån och vi har inte någon koppling till jordbruksområden. Även om staden är nära natur och jordbruk, som Skara, betyder inte det att folk är mer medvetna om hållbarhet och närproducerad mat.

Det blir allt viktigare att återföreنا människor med dess omgivning, men även återföreنا dem socialt med varandra. Vi hoppas att en byggnad som Ekohuset kan hjälpa Skara att stärka sin gemenskap och få en starkare koppling mellan staden och landsbygden. Det är viktigt att lära nästa generation, våra barn, hur man ska leva hållbart, men det är tänkt att Ekohuset även ska rikta sig mot vuxna. Ekohuset vill locka människor från både Skara och Skaraborgsregionen, men även mer långväga turister.

VARFÖR ÅTERANVÄNDA BYGGNADER?

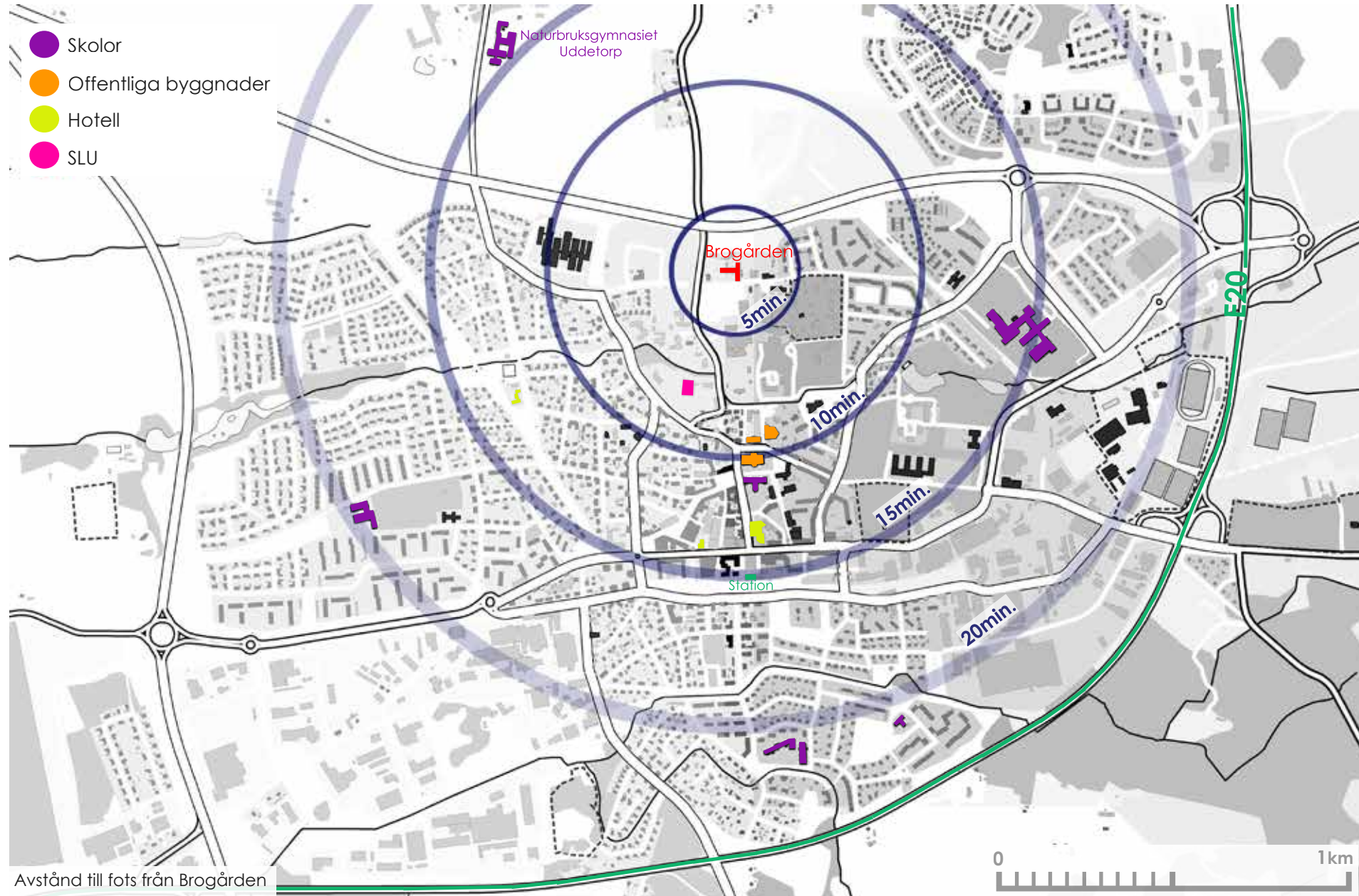
Alla byggnader har något som kallas för förkroppsligad energi. Den förkroppsligade energin omfattar all energi som behövs för att färdigställa byggnaden; från utvinningen av naturresurser, tillverkning av material, transport till uppförandet av själva byggnaden. Detta gör att byggnaden har en sorts miljömässig skuld när den är klar, så om man skulle riva byggnaden skulle denna energi gå till spillo och om man dessutom bygger en ny byggnad krävs det ännu mer energi och mer råvaror. Inte ens den mest energieffektiva byggnaden kan kompensera för den energi som gått åt för rivning och nybyggnation på många år. En brittisk studie från 2008 visar att när förkroppsligad energi beaktas så krävs det ungefär 35-50 år för en energieffektiv byggnad att kompensera för den mängd koldioxid som har släppts ut för att konstruera byggnaden. (Carroon, 2010)

Det bästa sättet att minska koldioxidutsläppen är därför genom att återanvända befintliga byggnader.

Genom att fördubbla en byggnads livslängd halveras dess påverkan på miljön. Förutom att byggnaden bör ha en lång livslängd bör det även vara möjligt att ändra användningen vid behov. Till exempel kan en gammal industribyggnad bli nya bostäder och en lada kan bli en turistbyrå eller museum. (Carroon, 2010)

BYGGNADENS LÄGE

BYGGNADENS HISTORIA

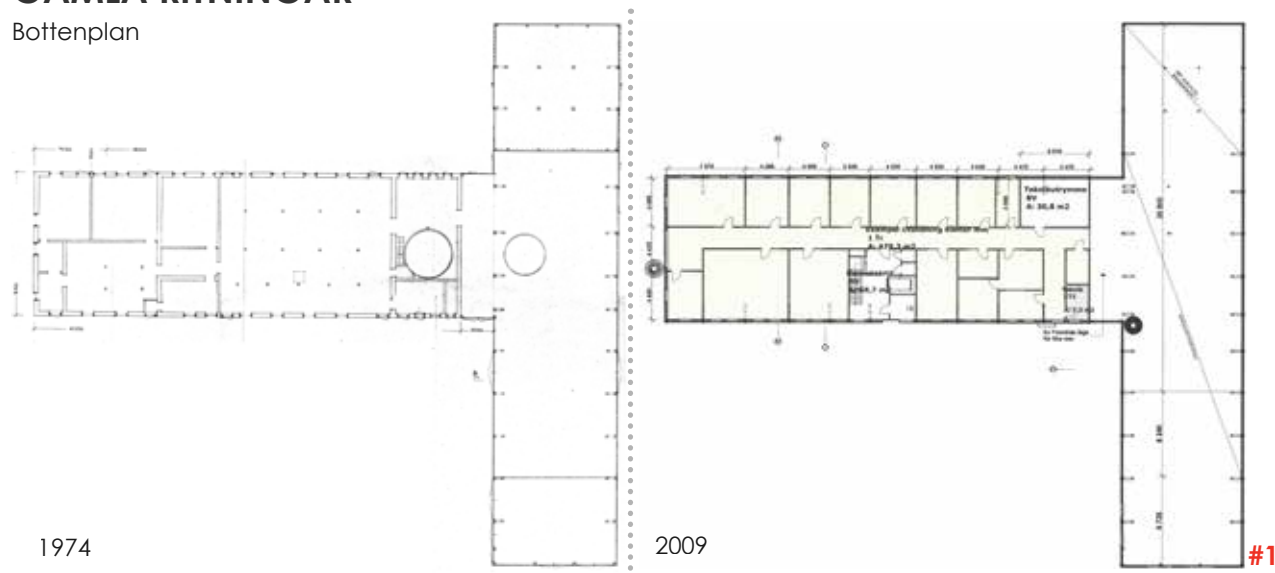
För att utveckla vårt projekt behövde vi hitta en tom byggnad i Skara kommun. Vi undersökte flera byggnader, både inom Skara och i mindre orter utanför Skara, därefter valde vi ut potentiella kandidater beroende på dess relevans till vårt projekt. Under vårt besök i Skara fick vi möjlighet att se de olika byggnaderna och valet föll till slut på Brogården.

Brogården är ursprungligen en gammal ladugård som ligger i Skara tätort, på gångavstånd från centrala Skara samtidigt som den gränsar till landsbygden. Marken har sedan 1100-talet ägts av kyrkan för att sedan år 1775 överföras till staten för att bygga en veterinärskola, som senare blev Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Vår byggnad uppfördes 1975 och har bland annat använts av SLU för att experimentera med olika metoder för utfodring och gödsling. De senaste åren har en renovering av byggnaden pågått för att kunna inhysa klassrum för 120 veterinärstudenter. Dock flyttades alla studenterna till SLU i Uppsala sommaren 2015, renoveringarna avbröts och byggnaden står idag tom och delvis nyrenoverad. Detta skapar en stor möjlighet att återanvända byggnaden till någonting annat och samtidigt bevara en del av Skaras historia.

Brogården är en ladugård i rött tegel och rött trä med vita knutar, byggnaden representerar den av Skaras jordbrukshistoria. Byggnaden kan delas upp i tre delar; den centrala delen av ladugården som nyligen blivit renoverad för veterinärundervisning och består av flera mindre klassrum, den västra delen av ladugården som inte hann bli färdigrenoverad, samt den stora ladan i byggnadens östra del.

GAMLA RITNINGAR

Bottenplan

NULÄGE, 2015

BYGGNADENS STYRKOR OCH SVAGHETER

STYRKOR

- Nära Skara centrum
- Gott om plats för många aktiviteter
- Byggnaden uppdelad, lätt att sära på olika aktiviteter
- God tillgänglighet från vägen
- Historisk byggnad
- Ägs av Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU
- Byggnaden är omgiven av stora grönytor

SVAGHETER

- Vissa delar behöver renoveras
- Den renoverade delen är uppdelad i små rum med en lång korridor vilket skapar en institutionell känsla
- Ligger väldigt nära huset i väst

OM PROJEKTET

Det övergripande syftet med Ekohuset är att få en bättre koppling mellan Skara och den omgivande landsbygden. Som nämnts tidigare är byggnaden en gammal ladugård som kommer återanvändas och delvis renoveras för att fungera som en plats för att öka medvetenheten om hållbar utveckling, integrera stadens invånare med lantbrukare, arrangera evenemang och även som en mötesplats för invånarna. Byggnaden kommer att inrymma

olika typer av aktiviteter såsom ett café/restaurang, en utställning om hållbar utveckling, mindre workshops och större evenemang, en marknad där det säljs lokalt producerade varor och en liten trädgård med både växter och djur. All verksamhet beskrivs mer i detalj längre fram.

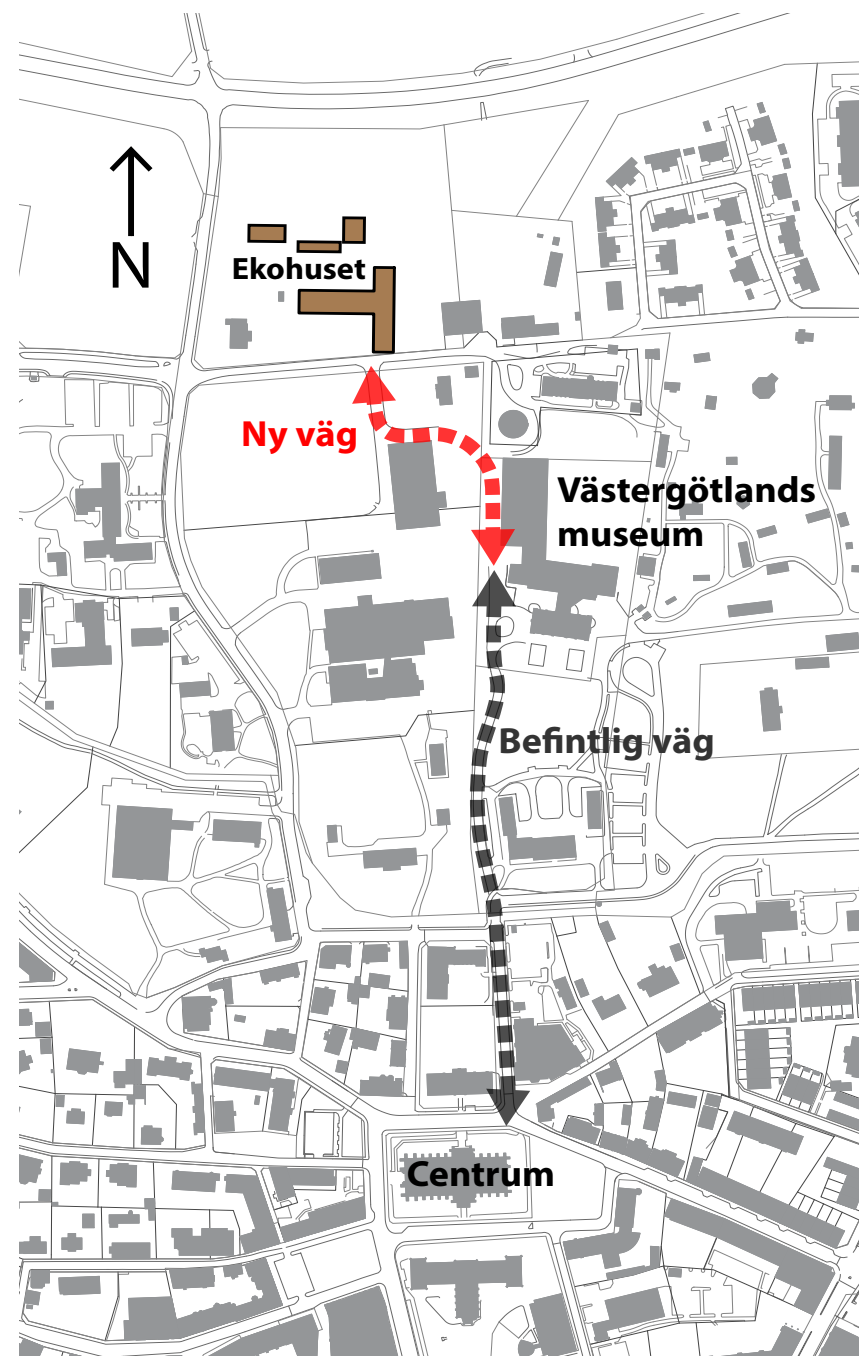
För att få en bättre koppling till centrum så kommer den väg som idag går från centrum till Västergötlands museum, att förlängas till Ekohuset. Detta kommer att skapa ett kulturstråk där det är lätt för både Skaras invånare och turister att hitta och ta sig till olika intressanta platser.

Byggnaden kommer inte endast främja hållbar utveckling genom olika typer av aktiviteter, utan kommer även vara självförsörjande när det gäller energi. Målet är att Ekohuset helt ska kunna drivas av egna förnybara energikällor. På taket placeras solceller och strax norr om byggnaden byggs ett mindre vindkraftverk, förhoppningen är att dessa energikällor ska räcka för att förse Ekohuset med ström. Vindkraftverket och solcellerna ska även fungera som marknadsföring av förnybar energi när besökare och förbipasserare ser dem.

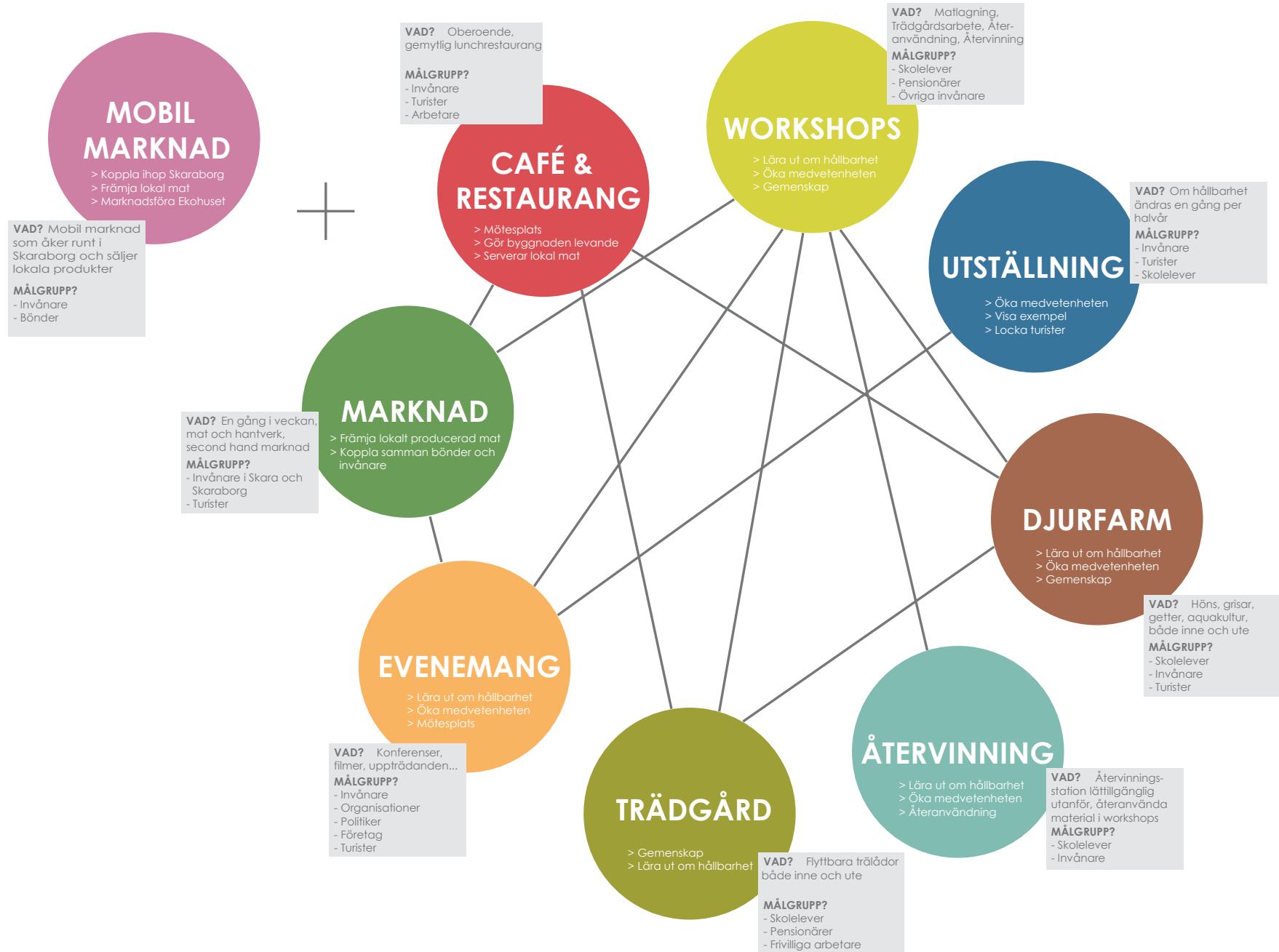
Istället för att låta regnvattnet försvinna ner i marken, kommer det att utnyttjas så mycket som möjligt. Regnvatten kan till exempel användas för att spola toaletter och bevattning av växter som odlas i Ekohuset. Vattentankar ser till att vattnet sparas för att säkerställa vattenförsörjningen under dagar utan nederbörd, detta för att använda så lite kranvatten som möjligt. Besökarna skall tydligt kunna se att regnvattnet används, detta kan exempelvis göras genom transparanta stuprör ner till tankar som är väl synliga.

EKOHUSET
SKARA

AKTIVITETER I EKOHUSET

EXEMPEL PÅ MÅNADSCHEMA

"Idag behöver jag inte köra till Skara, den mobila marknaden kommer till min by!"

"Efter vår lunch på Ekohusets café ska vi kika på den nya utställningen, den ligger precis bredvid!"

"På lördag eftermiddag ska jag till Ekohuset med mina barn, de gillar att vara med på olika workshops, det finns även workshops för vuxna!"

MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG
 Café	 Utställning	 Café	 Café	 Café	 Café	 Café
 Utställning	 Mobil marknad	 Utställning	 Utställning	 Utställning	 Utställning	 Utställning
		 Workshops med skolor			 Workshops	 Marknad
	 Extra evenemang varannan vecka		 Marknad varannan vecka			

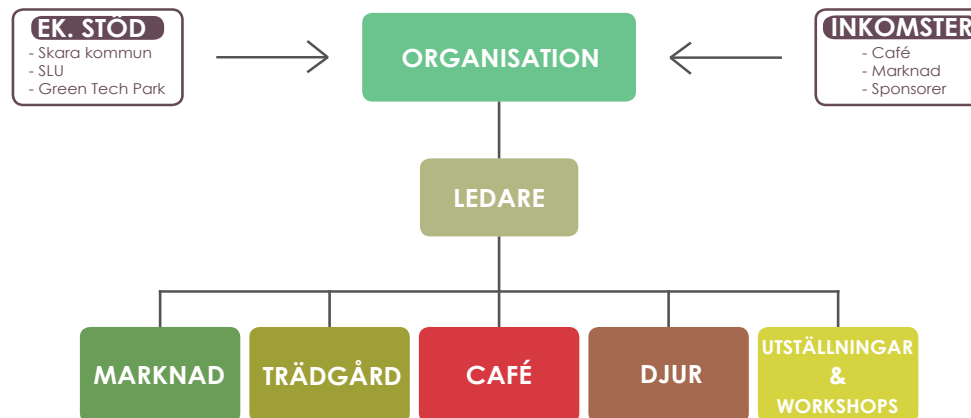
"Ikväll efter jobbet ska jag och en kollega gå till en konferens om hur man sorterar avfall!"

"Det är jättebra att grupprummen är lediga i eftermiddag, jag kan boka ett av dem för mitt föreningsmöte!"

ORGANISATION

När man planerar för en verksamhet så måste det finnas någon eller några som sköter om den och får den att fungera. För att få Ekohuset att vara en levande verksamhet är tanken att det ska startas av en organisation bestående av engagerade människor som brinner för det dem gör samt en driven ledare som för verksamheten framåt. Förutom de som arbetar inom organisationen så kan även Ekohuset få hjälp av ideella arbetare som vill vara med och bidra med en insats. Det kan i dessa fall handla om enklare trädgårdsarbete, att mata djuren eller att man bidrar med sin kunskap genom exempelvis föreläsningar.

Framförallt i initieringsfasen kan Ekohuset behöva ekonomiskt stöd från exempelvis Skara kommun, SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet) och möjligtvis Green Tech Park som arbetar med näringslivsutveckling med naturen som resurs. Sedan är tanken att Ekohuset ska kunna generera sina egna inkomster från lokaluthyrning för caféverksamhet, marknaden, utställare samt övriga sponsorer.

ZONERING AV OLIKA AKTIVITETER

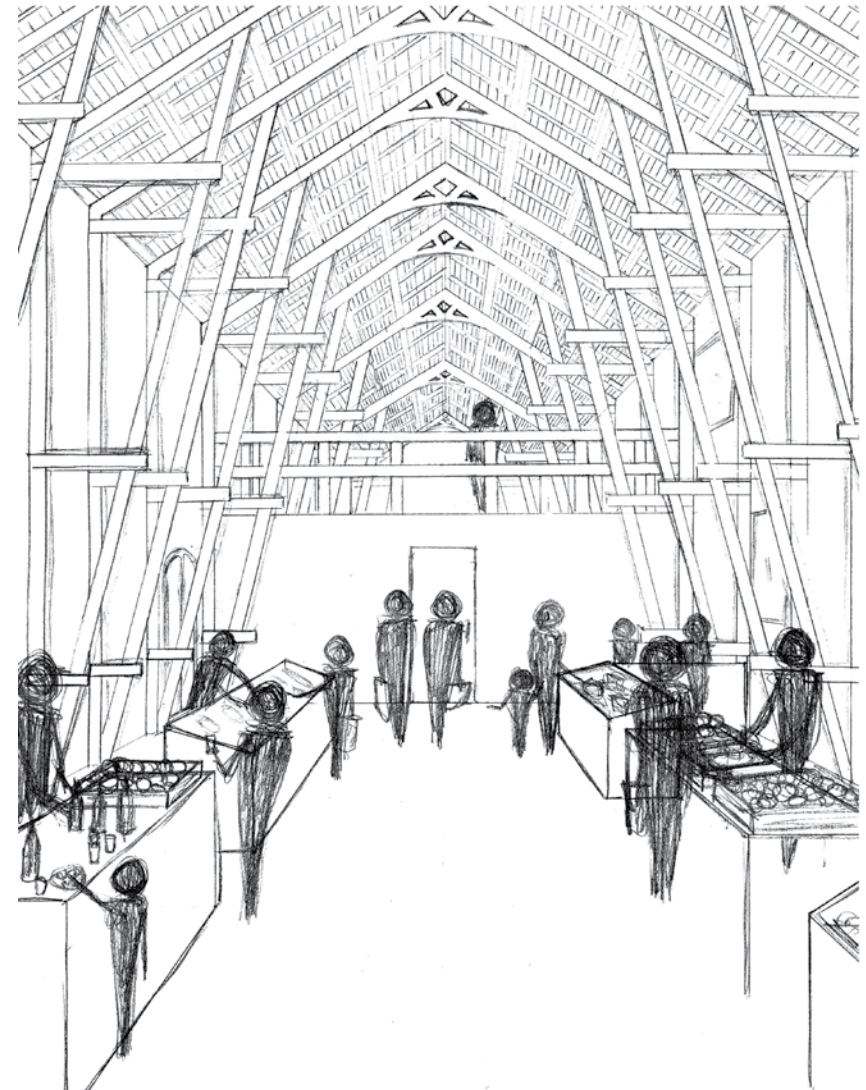
AKTIVITETER

MARKNAD

I byggnadens östra del finns en stor lada som passar alldeles utmärkt för att arrangera marknader där lokala producenter ges möjlighet att sälja sina produkter, mestadels lokalt producerad mat men även hantverksprodukter. Det här är ett sätt att koppla samman stadens invånare med lokala producenter och göra dem medvetna om vad som produceras runt om i regionen.

Det fungerar även som en mötesplats för Skaras invånare men kan också locka turister och andra besökare från omkringliggande städer. Denna marknad är tänkt att äga rum en gång i veckan, förslagsvis under helger, och för att säljarna ska slippa transportera sina varor varje vecka så finns möjlighet till förvaring av dessa i ladan. Utöver de veckovisa marknaderna kan även större marknader arrangeras, såsom julmarknader eller skördefester, och om det krävs så kan ytorna utanför ladan användas för att utöka utrymmet.

Just i Skara kommun finns det idag relativt få lokala matproducenter, därför är det viktigt med ett nära samarbete med producenter från hela Skaraborgsregionen där det finns betydligt fler.

CAFÉ OCH RESTAURANG

Caféet och restaurangen är en viktig mötesplats i Ekohuset och gör att det skapas rörelse i byggnaden större delen av veckan. Denna del av huset kan bli attraktiv för människor som tar del av andra aktiviteter i huset såsom marknaden, utställningen eller olika workshops. Genom att ha ett café och restaurang i byggnaden skapar vi en plats som kommer att ge fördelar för hela byggnaden och göra den mer intressant för besökare.

Om du vill kan du som kund välja att komma bara för att ta en kopp kaffe med vänner, familj eller kollegor, men du kan också välja att äta lunch tillagad med produkter som kommer från Ekohusets egen trädgård och lokala gårdar runt omkring Skara.

Under sommaren kan caféet öppnas ut mot trädgården där man kan sitta i solen och njuta av den trevliga miljön. Under vintern kan du fortfarande njuta av miljön, men då genom att sitta i växthuset, där du är omgiven av blommor och örter, eller på caféets övre plan med utsikt över omgivningen.

WORKSHOPS

Workshops kommer att ha en stor roll inom verksamheten i Ekohuset. En workshop är ofta en kort och intensiv övning som man gör tillsammans. Den kan vara både teoretisk där man diskuterar eller praktisk där man skapar något. I en workshop kan man tillsammans skapa kunskap, tankar, idéer eller lösningar på problem som man kanske inte hade lyckats frambringa på egen hand.

Workshoparna i Ekohuset passar alla åldrar och kan vara att man bygger saker av återanvänt skräp, odlar sina egna växter eller på olika sätt diskuterar hållbarhetsfrågor. Det kan vara en plats som skolklasser besöker regelbundet som en del av deras schema, för att genomföra olika typer av workshops och för att lära sig att leva på ett hållbart sätt.

I Ekohuset är det också tänkt att det ska finnas ett kök där matlagningskurser kan hållas. Där kan du lära dig att laga mat med nyttiga och lokalt producerade råvaror, företrädesvis från Ekohusets egen trädgård.

UTSTÄLLNING

I byggnadens centrala del finns en stor yta som är tänkt att användas för en permanent utställning. En utställning vars huvudsyfte är att informera besökarna om hållbar utveckling, hur man som individ kan förändra sitt beteende och hur forskningen inom området går framåt. Utställningen hoppas kunna locka människor från hela Skaraborgsregionen och även mer långväga turister. Även skolor kan besöka utställningen för att lära eleverna om hållbarhet.

Tanken är att det kommer vara kommunen, privata företag och organisationer som arbetar med hållbar utveckling som ställer ut, och utställningen kan förändras ungefär en gång i halvåret för att skapa variation.

Utställningen kommer att vara småskalig vilket gör det enklare för de personer som besöker andra aktiviteter att stanna till och titta, även om det inte var det huvudsakliga målet med resan.

DJURFARM

Byggnaderna intill huvudbyggnaden i Ekohuset används för att skapa en liten djurfarm med höns, grisar, getter och även fiskar. Djuren är synliga från Ekohusets gård och från vägen då de kan röra sig ute i hagar.

Att föda upp smådjur i Ekohuset är ett roligt sätt för barn att få vara med och att lära sig om naturen och de lokala verksamheterna. Gården är främst ämnad för workshops men människor kan även komma till Ekohuset för att titta på djuren och hjälpa till att ta hand om dem. Det är ett sätt att locka folk till huset och få dem att upptäcka de andra aktiviteterna.

Den mat som produceras på djurfarmen, såsom ägg, används i caféet/restaurangen för att laga lunchmåltider eller mellanmål och även till workshoparna i det gemensamma köket.

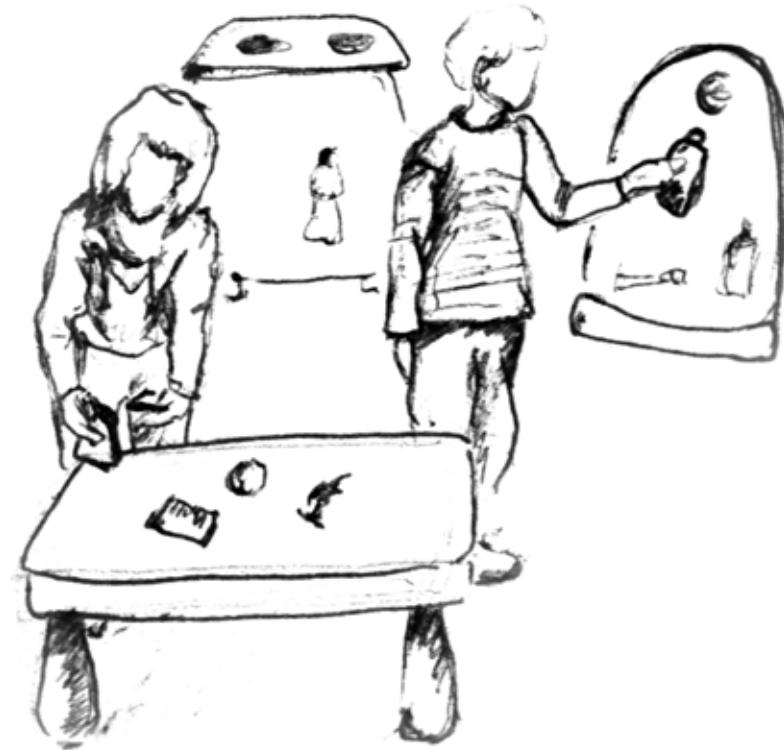

ÅTERVINNING

En återvinningsstation kommer att placeras lättillgängligt bredvid huset så att alla kan komma och slänga sina sopor. Stationen är utformad så att det ska vara lätt att sortera avfallet och den ska även kunna visa mängden avfall och vad som kan tillverkas av den mängden, t.ex. antal nya cyklar.

Återvinningsstationen används inte endast för att lära människor att sortera avfall, utan även för att lära människor att visst avfall kan återanvändas till andra saker.

Vissa workshops i Ekohuset, för både barn och vuxna, handlar om återanvändning och hur man kan skapa saker av skräp istället för att kasta det.

TRÄDGÅRD

Syftet med trädgården är främst att lära barn om hur man odlar grönsaker och att visa hur viktigt det är med lokalt producerad mat. Tanken är att det kan bli en del i skolans schema, att eleverna under en dag arbetar i trädgården eller gör andra aktiviteter kopplad till den.

Vuxna kan också vara en del i arbetet med trädgården genom att hjälpa till att sköta den, detta kan vara en gemensam aktivitet för invånarna i Skara. Dessutom kan det vara ett intressant sätt att främja samarbete och en känsla av gemenskap bland invånarna, gamla som unga.

De grönsaker och frukter som skördas i trädgården är inte ämnade för att säljas på marknaden. De används huvudsakligen i caféet/restaurangen för att laga mindre måltider såsom lunch eller mellanmål och till matlagingskurserna i det gemensamma köket.

#12

#13

#14

EVENEMANG

I Ekohuset kan flera olika typer av evenemang arrangeras, det kan till exempel vara konferenser, filmvisningar, utställningar och uppvisningar. På övre plan finns en stor lokal som kan ta emot ett större antal människor.

Dessa evenemang kommer att vara öppna för alla, så som invånare i Skara, turister, företag, organisationer och politiker. Detta är ett sätt att föra samman människor och för att på olika sätt prata om hållbarhet.

MOBIL MARKNAD

Förutom marknaden i Ekohuset, som säljer närproducerad mat och hantverk, kommer det även att finnas en mobil marknad som åker runt i Skaraborg. Den mobila marknaden är ett sätt att skapa en länk mellan byarna i Skaraborg samt marknadsföra Ekohuset och dess verksamhet.

Ungefär varannan vecka kommer invånarna i Skaraborg att få möjligheten att köpa mat och andra produkter som kommer från lokala gårdar via den mobila marknaden. Konceptet är således att den lokalproducerade maten letar upp konsumenten istället för att hen skall behöva leta efter den på egen hand.

Det är en viktig aspekt att främja de lokala produkterna och göra människor mer stolta över sin region. Det ger mervärde till den lokala produktionen.

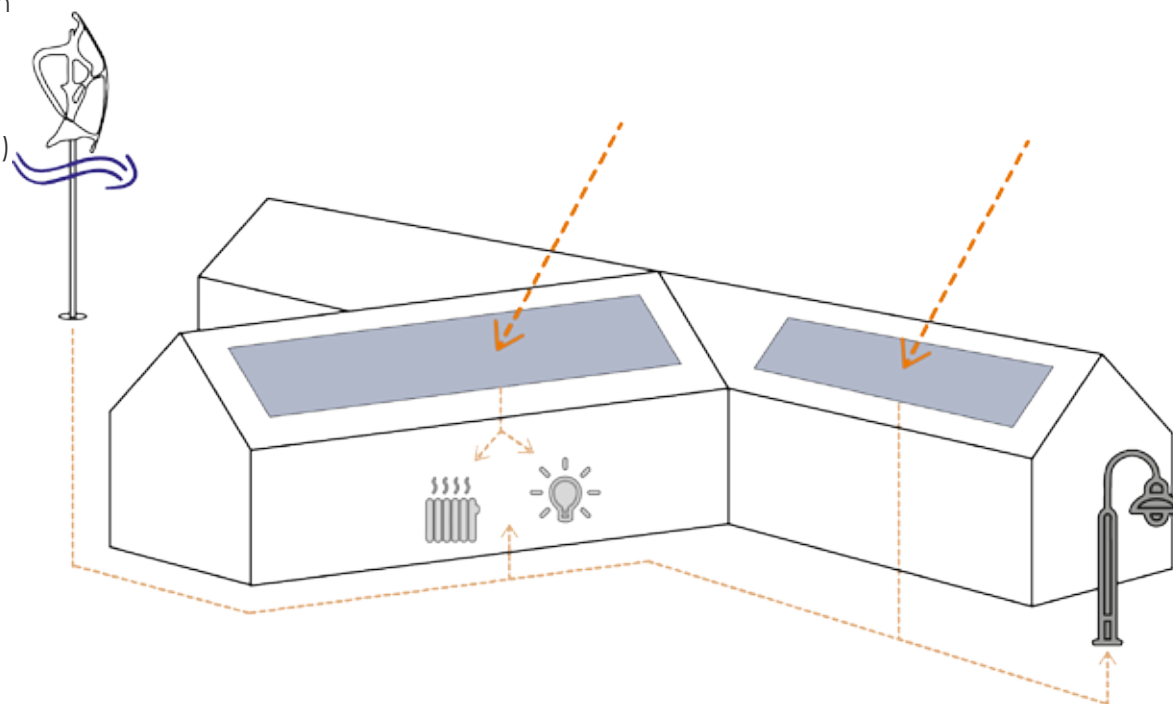
Beroende på årstid, väder och avstånd kan den mobila marknaden antingen köras runt med hjälp av cykel eller med bil.

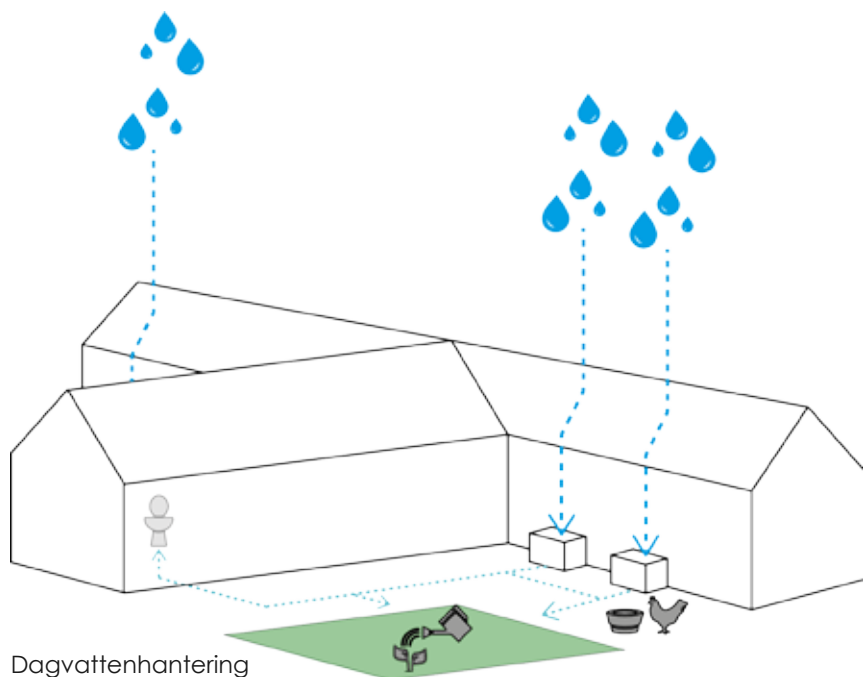
DESIGNRIKTLINJER

- Bevara så mycket av den ursprungliga byggnaden som möjligt.
- Producera energi på plats som används i byggnaden (sol- och vindkraft).
- Om mer energi krävs skall det komma från förnyelsebar energi.
- Vatten som ej dricks (till toaletter, djuren och bevattning etc.) kommer från regnvatten.
- Ladugårdsdelen skall vara välisolerad för att minska energianvändningen.

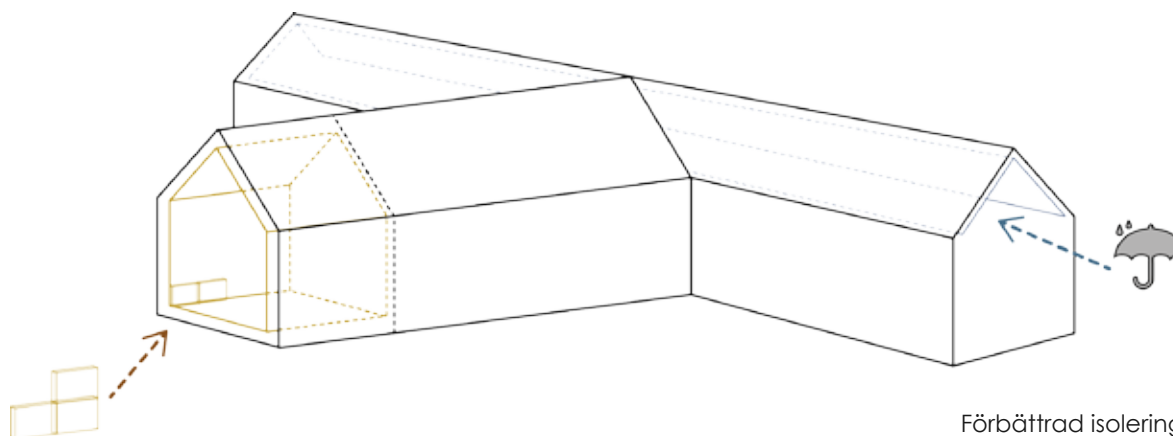
EKOHUSETS FUNKTIONER

Solceller och vindkraftverk förser byggnaden med el

Dagvattenhantering

Förbättrad isolering

VYER

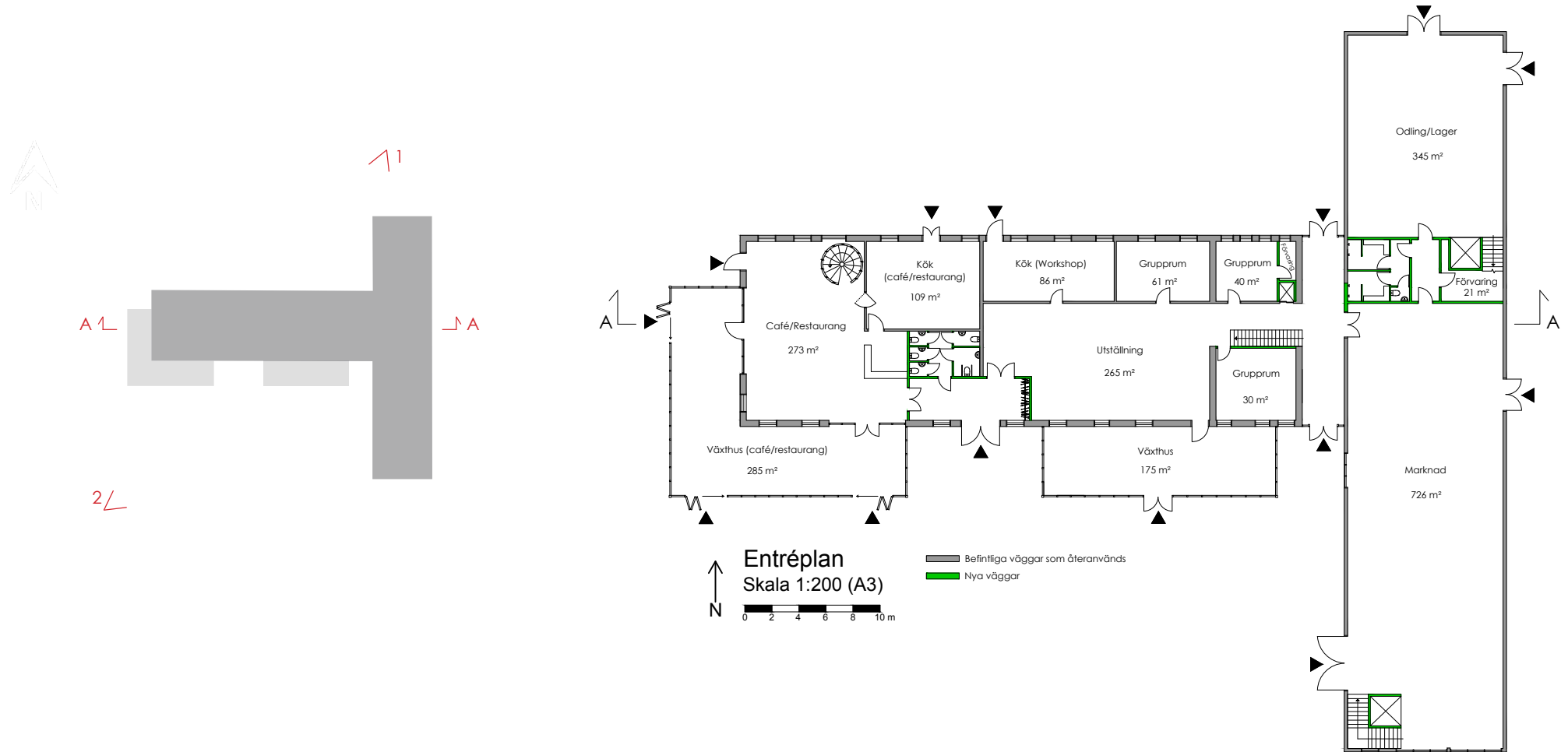

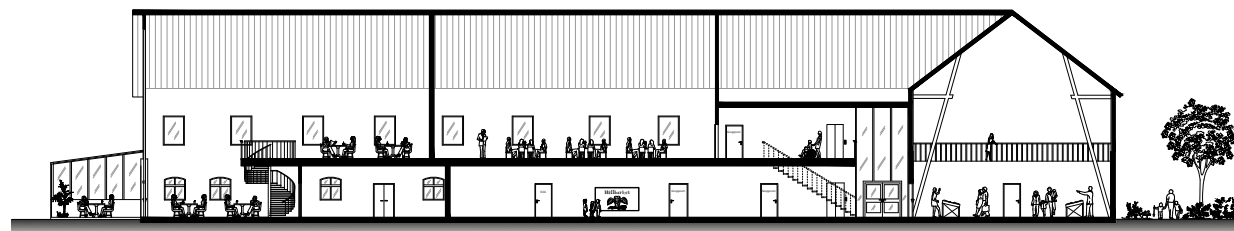
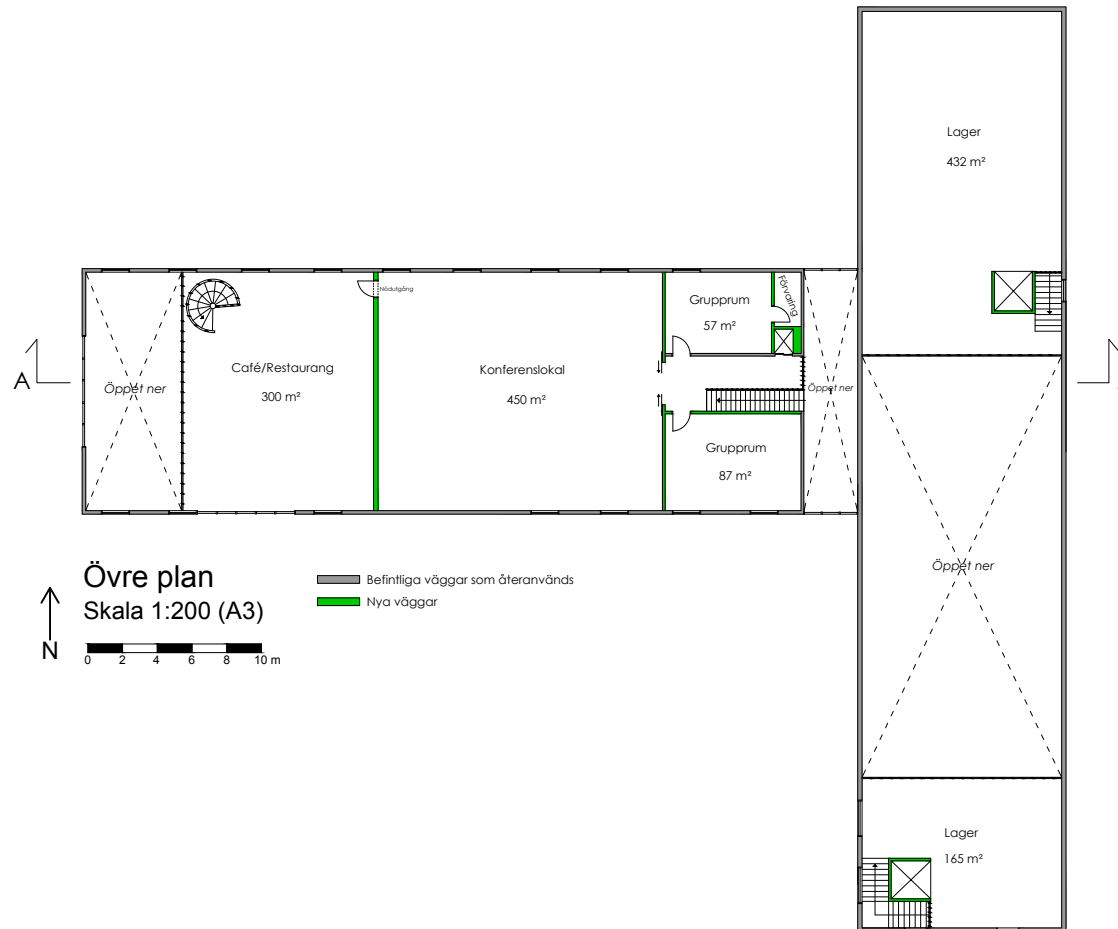
Från Sven Adolf Norlings gata

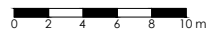
Från Brogårdsvägen

PLANER OCH SEKTION

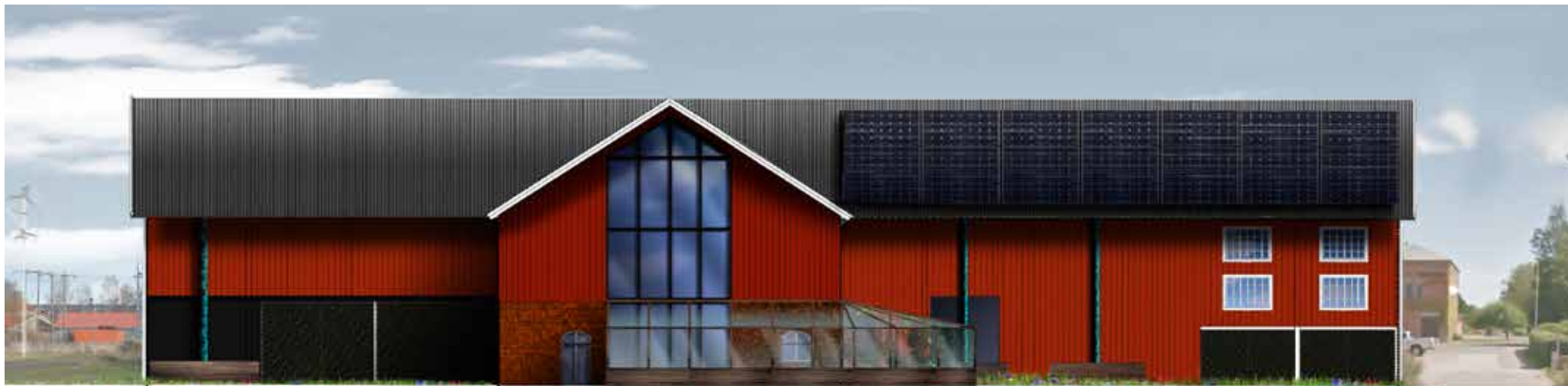
Sektion A-A
Skala 1:200 (A3)

FASADER

Fasad från syd

Fasad från väst

ORANGERIET - Borås

Orangeriet färdigställdes och invigdes sommaren 2015 och är en byggnad gjord av glas i Stadsparken i Borås. Byggnadens syfte är arbeta för att skapa ett hållbart Borås utifrån ett helhetsperspektiv med de sociala, ekonomiska och ekologiska aspekterna av hållbar utveckling väl tillgodosedda och integrerade.

Den runda byggnaden är ritad av Wingårdhs Arkitekter och är ca 600 kvadratmeter stor och sex meter hög. Ungefär en tredjedel av inredningen är återbrukat från Borås kommun, resten består av begagnade eller miljömärkta möbler. På taket finns solceller som genererar el till byggnaden.

Byggnaden fungerar som en mötesplats och erbjuder flera olika typer av aktiviteter såsom café och restaurang, utställningar, konserter, debatter och föreläsningar. Utställningen är temabaserad och temat byts ungefär en gång i halvåret.

ÖKOSTATION - Freiburg

Ökostation är ett centrum för miljömedvetenhet som ligger i Freiburg im Breisgau i sydvästra Tyskland. Det är även centrum för Regionförbundet BUND (Friends of the Earth Tyskland). Ökostation grundades 1986 inför arrangemanget av en stor trädgårdsutställning. Varje år besöker cirka 12 000 kurs- och seminariedeltagare, elever och barn samt deltagare i utflykter, guidade turer, teaterföreläsningar och söndagsaktiviteter Ökostation. De cirka 400 enskilda aktiviteterna årligen organiseras och sköts av Ökostation själva. Parken består av Ökostation som är ett lågenergihus, en omgivande naturlig terräng med en paviljong samt en ekologisk trädgård innehållandes en medicinalträdgård, en köksträdgård och ett sommarhus.

Mer än 200 skolklasser och daghemsgupper kommer för att besöka det «gröna klassrummet» varje år. Att uppleva naturen med alla sinnen är i fokus i det gröna klassrummet. Små grupper av barn och elever utforskar och upptäcker olika ekologiska system, inklusive sjöar och vattendrag, jord, trädgårdar eller skog. Detta hjälper barnen att uppleva naturen och lära sig om ekologiska kretslopp med både alla sina sinnen.

EKOCENTRUM - Göteborg

Ekocentrum är en stiftelse med fokus på miljöfrågor och hållbar utveckling och grundades 1993, då med verksamheten i Sankt Jörgen Park i Göteborg. Idag huserar Ekocentrum vid Chalmers i centrala Göteborg och är den största permanenta utställningen om miljöfrågor i Sverige. Förutom utställningen så arbetar Ekocentrum med att utbilda företag och andra grupper i miljöfrågor och en hållbar livsstil. Ekocentrum har sedan starten 1993 kunnat drivas utan subventioner då verksamheten finansieras med hjälp av intäkter från utbildningskunder och utställare.

Byggnaden som inrymmer Ekocentrum byggdes i slutet av 1800-talet och var ursprungligen ett sjukhus innan Chalmers köpte den år 2000. År 2003 renoverades byggnaden och fokuset på miljö var en röd tråd genom hela renoveringsprocessen och även i den färdiga byggnaden. Chalmers vill ha en tydlig miljöprofil, så både byggnaden och verksamheten i byggnaden skulle vara så miljövänlig som möjligt. Tillsammans med Ekocentrum arbetade de fram tydliga miljömål som har varit vägledande och effektgivande genom hela byggprocessen. En intressant funktion i byggnaden är att man tar vara på regnvattnet och använder det som spolvatten i toaletterna.

FALBYGDENS mat och kultur - Falköping

Falbygdens mat och kultur är en ekonomisk organisation som startade 2001 efter den framgångsrika skördefestivalen Mekelsmäss år 2000. Organisationens syfte är att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att tillhandahålla gemensamma lokaler som används till olika evenemang, utställningar och marknader samt gemensam marknadsföring av lokalt producerad mat och hantverk. Organisationen jobbar även med att förbättra landsbygdsturismen och bevarandet av kulturvärden. Verksamheten har vuxit snabbt för varje år som gott, mycket tack vare den stora mängd eldsjälar som hjälper till och bidrar till utvecklingen.

I samband med Mekelsmäss anordnas även något som kallas för Konstnatten där människor kan besöka olika platser för att titta på konst och hantverk samt provsmaka lokalproducerad mat. 2014 deltog över 400 konstnärer och hantverkare på omkring 100 olika platser runtom Falköping och Tidaholm. Antalet besökare är uppe i 60 000 och kommer från hela Sverige.

Din livsstil

Vi är tre arkitektstudenter från Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg. Vi arbetar just nu med ett projekt i Skara kommun och vi är därför intresserade av att få veta lite om din livsstil. Vi skulle vara otroligt tacksamma om du vill hjälpa oss i vårt arbete genom att svara på några kort frågor.

1. Kön

- Man
 Kvinna

2. Ålder

3. Bostadsort

4. Sysselsättning

5. Var handlar du vanligtvis din mat?

- ICA Kvantum
 Willy's
 COOP Forum
 Annan affär i Skara
 Annan affär utanför Skara

6. Hur ofta handlar du lokal mat?

- Varje dag
 Ganska ofta
 Sällan
 Aldrig

7. Hur tycker du utbudet är på lokal mat i Skara?

- Våldigt bra
 Bra
 Ganska bra
 Bristfällig
 Urusel

8. Odlar du egen mat, t.ex. grönsaker?

- Ja
 Nej

9. Vilka typer av aktiviteter brukar du delta på i Skara?

- Sport
 Sång och musik
 Dans
 Hemslöjd
 Matlagning
 Inga
 Övrigt:

10. Känner du dig miljömedveten?

- Ja, väldigt
 Ja, ganska
 Inget vidare
 Inte alls

11. Vilka typer av sopor brukar du återvinna?

- Matavfall
 Plast
 Papper/Kartong
 Metall
 Glass
 Övrigt:

12. Finns det tillräckligt med mötesplatser i Skara?

- Ja
 Nej
 Vet ej

13. Hur ofta reser du till omkringliggande kommuner?

- Varje dag
 Ganska ofta
 Sällan
 Aldrig

14. Tycker du att Skara är ett intressant turistmål?

- Jätteintressant
 Ganska intressant
 Inte så intressant
 Ointressant

15. Övriga kommentarer

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

RESULTAT FRÅN ENKÄTUNDERSÖKNING

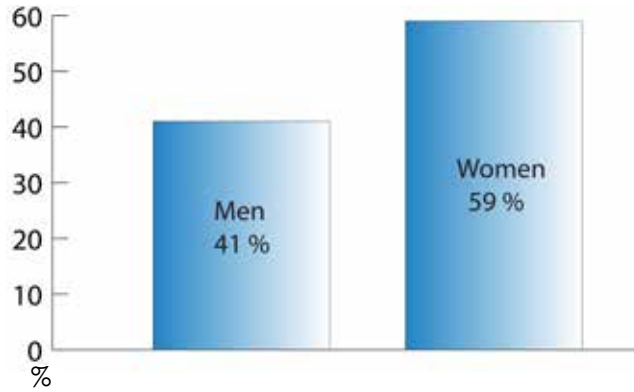
Enkätundersökningen resulterade i sju svar, vilket var något färre än väntat men tillräckligt många för att vi skulle kunna se grova mönster i beteendet hos invånarna. Tio av svaren erhöles från kvinnor och sju av svaren från män. Den yngsta respondenten var 17 år gammal och den äldsta 71, den genomsnittliga åldern var 44,6. De som svarat är huvudsakligen från Skara men några av dem bor i omkringliggande städer såsom Lidköping och Falköping och några av dem i små orter på landsbygden nära Skara. Deras yrken varierade, men de vanligaste yrkena var butiksägare och sjuksköterska med tre respondenter vardera.

De flesta av respondenterna köper sin mat på ICA Kvantum och det viktigaste för dem när de köper mat är att den är lokalt producerad. Majoriteten köper lokal mat "ganska ofta" och de säger att utbudet av lokal mat är "ganska bra" i Skara. Majoriteten av de tillfrågade säger att de är "ganska bekymrade" över miljön och de flesta av dem återvinner olika typer av sopor.

Våldigt få odlar sin egen mat och ganska få av de svarande deltar i någon verksamhet i Skara. Svaren på frågan om det finns tillräckligt med mötesplatser i Skara var mycket jämna mellan «Ja», «Nej» och «jag vet inte». Slutligen anser den största delen av de tillfrågade att Skara är "ganska intressant" för turister att besöka.

Tack & Merci !

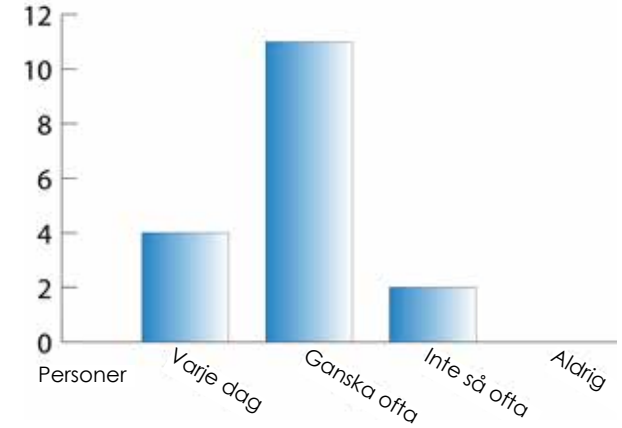
ANDEL MÄN OCH KVINNOR

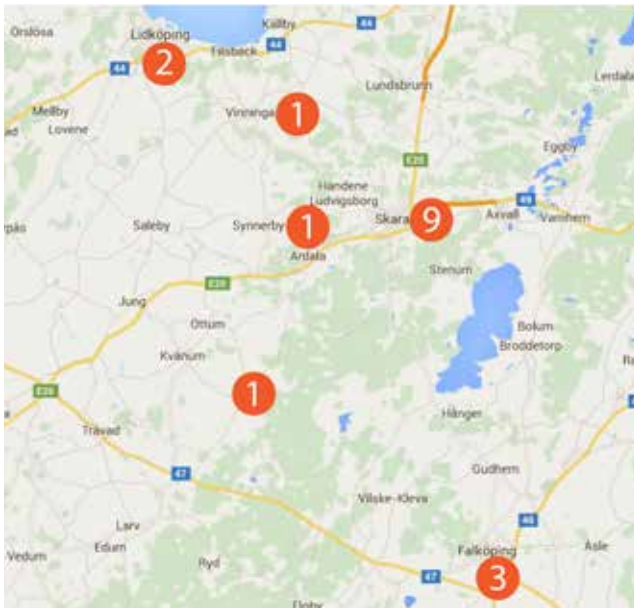
SYSSELSÄTTNING

'Arbetar' x 3
 Butiksägare x 3
 Undersökterska x 2
 Sjuksköterska psykologi
 Säljare
 Cafébiträde
 Byggnadsinspektör
 Kommunarbetare
 Hudterapeut, gyminstruktör
 Pensionär
 Student

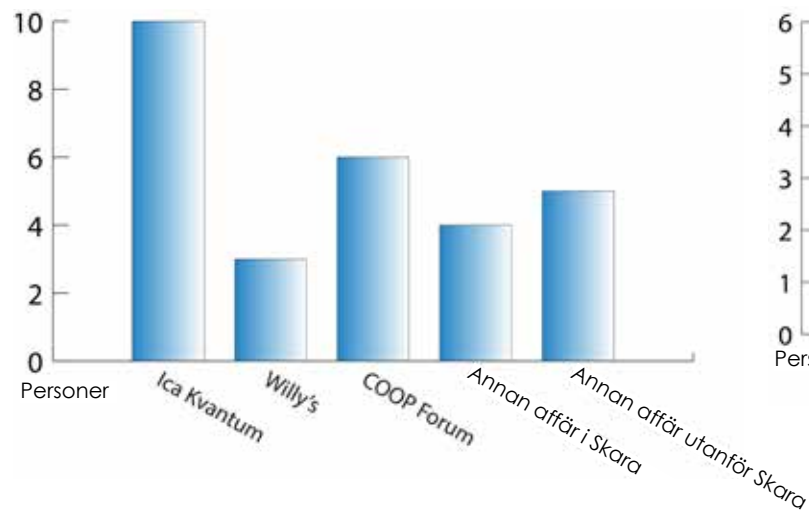
HUR OFTA HANDLAR DU?

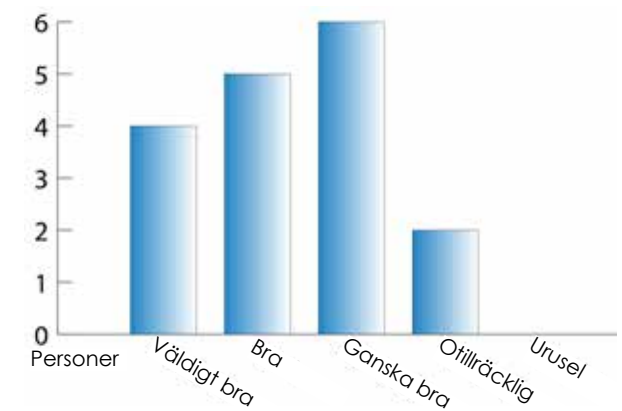
BOSTADSORT

VAR HANDLAR DU?

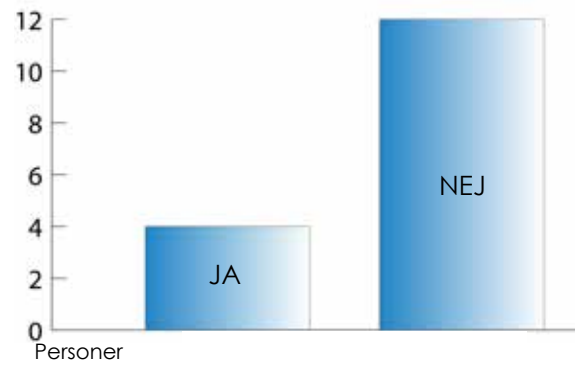
UTBUD AV LOKAL MAT

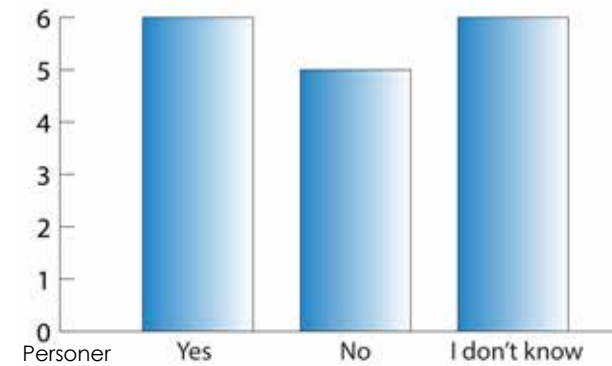
ÅLDER

Medelålder: 44,6 år
 Yngst: 17 år
 Äldst: 71 år

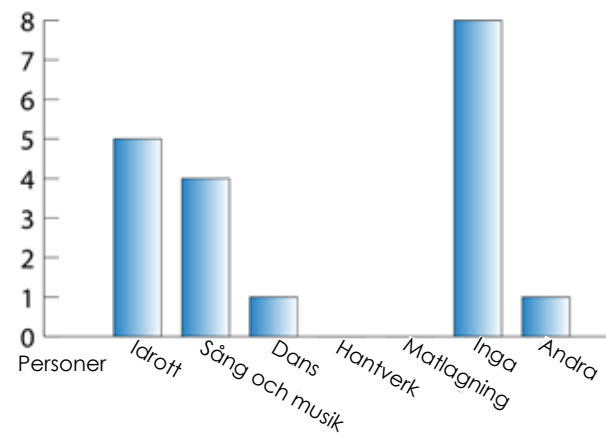
ODLAR DU MAT HEMMA?

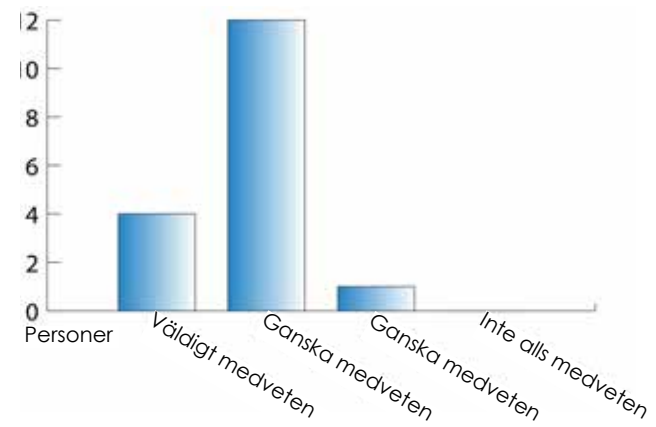
TILLRÄCKLIGT MED MÖTESPLATSER?

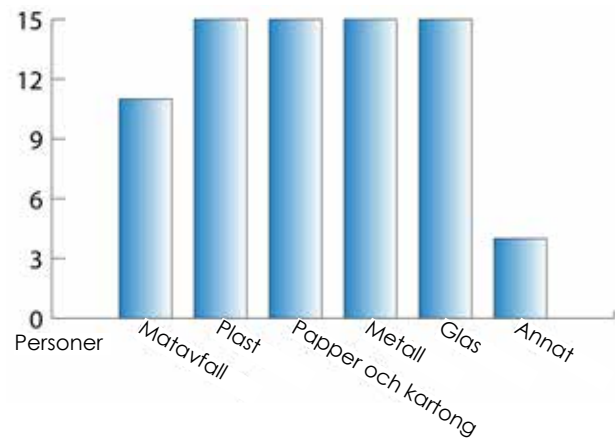
VANLIGASTE AKTIVITETERNA

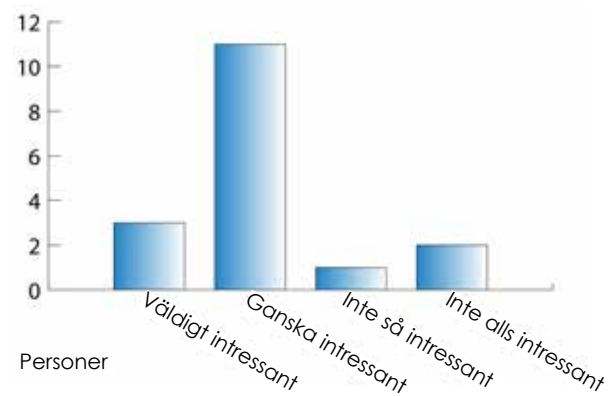
ÄR DU MILJÖMEDVETEN?

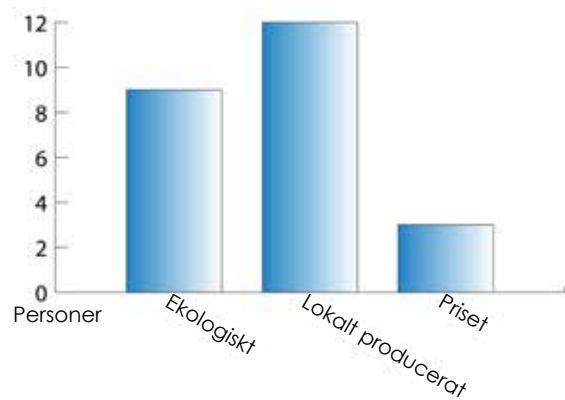
ÅTERVUNNET AVFALL

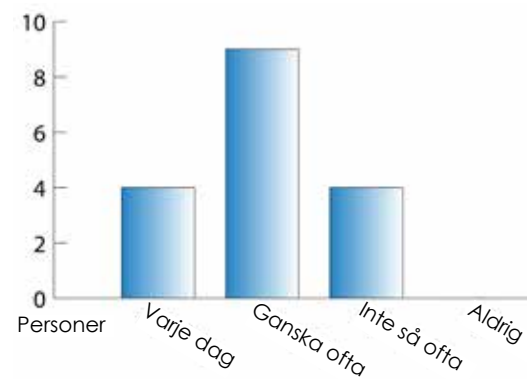
ÄR SKARA INTRESSANT FÖR TURISTER?

VIKTIGAST VID KÖP AV MAT

HUR OFTA RESER DU TILL OMKRIGLIGGANDA KOMMUNER?

INTERVJUER

Nicklas Lundberg

Nicklas Lundberg är projektledare för Mat från Skaraborg, som är en förening som hjälper bönder att sälja deras produkter i matbutikerna.

Han är även verksam som rådgivare åt Lokalproducerat i Väst som arbetar med att främja lokalproducerad mat i Västra Götaland.

2015-11-24

När startades Mat från Skaraborg?

Det började som ett projekt 2013 och avslutades 2015, men föreningen finns fortfarande kvar. Tyvärr är det sannolikt att den kommer att läggas ned på grund av bristande engagemang, mycket på grund av att medlemmarna arbetar ideellt.

Hur var intresset bland de lokala producenterna?

Det var svårt att få de lokala producenterna engagerade i projektet; de ansträngde sig inte så mycket på egen hand. Det mest komplicerade var försäljningen, logistiken och konkurrensen på marknaden.

Hur hittade ni lokala producenter?

Genom uppsökande verksamhet, dvs. att man besöker alla potentiella lokala producenter. Projektet ägs av Lokalproducerat i Väst som har cirka 400 producenter i sina nät.

Hur hittade ni butiker som ville sälja lokala produkter?

Samma som när vi hittade lokala producenter, genom uppsökande verksamhet. Det var lätt att hitta butiker som var intresserade av detta projekt, många ville sälja lokalt producerad mat.

Vilken typ av lokal mat är vanligast i Skara?

Egentligen finns det väldigt få lokala matproducenter i Skara vars produkt är «färdig att äta», de flesta av dem är primärproducenter där produkten behöver bearbetas innan den kan säljas, till exempel spannmål. Det finns en

större lokal matproducent i Skara och det är Smakfullt som är en köttproducerande gård ägd av familjen Catoni, mest kända för Skarakorven.

Tror du att den här typen av projekt skulle vara intressant i Skara?

Det är viktigt att titta utanför kommunen för att hitta lokala producenter och de som är ansvariga för projektet måste arbeta hårt. Falköpings kommun har kommit lite längre med den här typen av projekt. De har en hel del lokala producenter i kommunen och många av produkterna säljs i en privatägd saluhall som är mycket populär.

Hur kan du marknadsföra och nå ut till potentiella kunder?

Idag är det väldigt populärt att använda sociala medier för att marknadsföra den här typen av projekt, saluhallen i Falköping till exempel, använder facebook väldigt mycket. Läget är och också viktigt, det bör vara lätt att komma dit och det bör ligga på en plats där människor rör sig.

Övriga kommentarer

Kommunen har mycket makt när det kommer till beslutsfattandet av vad som serveras i deras kök, till exempel i kommunala skolor. De kan säga att de vill servera lokalt producerad mat, men det är inte alltid de gör som de säger, mycket på grund av att den ekonomiska frågan ofta väger tungt.

Ulf Lindén

Arbetade tidigare på Green Tech Park. Nu arbetar han med landsbygdsutveckling på Skara kommun.

Han bor tillsammans med sin fru i Falköping där han har en liten restaurang som serverar lokalproducerad mat.

Han åker buss som tar 30 minuter till jobbet varje dag.

2015.11.17

Vad är Green Tech Park?

Green Tech Park är en plats som ägs av kommunen för att organisationer som arbetar med lantbrukare och livsmedelsproduktion ska kunna ha ett kontor. Dessa organisationer arbetar med små producenter och hjälper dem med deras verksamhet, både att utöka produktionen men också att börja använda förnybar energi och producera ekologiska varor. De ger ekonomiskt stöd och rådgivning. Till exempel så har AgroVäst ett kontor i Green Tech Park, de fungerar som en länk mellan SLU och olika bönder.

Vad är din roll inom kommunen?

Livsmedelsproduktionen är väldigt viktig i Skara. Förr fanns det flera stora industrier som producerade livsmedel i Skara, men de har nu flyttat. Idag importerar Sverige 50 % av den totala livsmedelskonsumtionen. Vi främjar lokalproducerad mat och försöker göra så att livsmedelsindustrier kommer till Skara inte ska behöva skicka sina råvaror någon annanstans för att bearbetas före konsumtion. Vi hjälper även mindre gårdar att utveckla olika verksamheter för att kunna konkurrera ekonomiskt med större gårdar.

Vilka jobbar ni med?

Vi jobbar med bönder, företag, konsumenter...

Tycker du att folk verkar vara intresserade av lokalt producerad mat och förnybar energi?

Ja det är de. Men det är inte alltid lätt att i mataffären hitta de produkter som producerats i närområdet och de som producerats i Sverige och så vidare.

Vem tror du skulle kunna vara intresserad av att bli delaktig i vårt projekt Ekohuset?

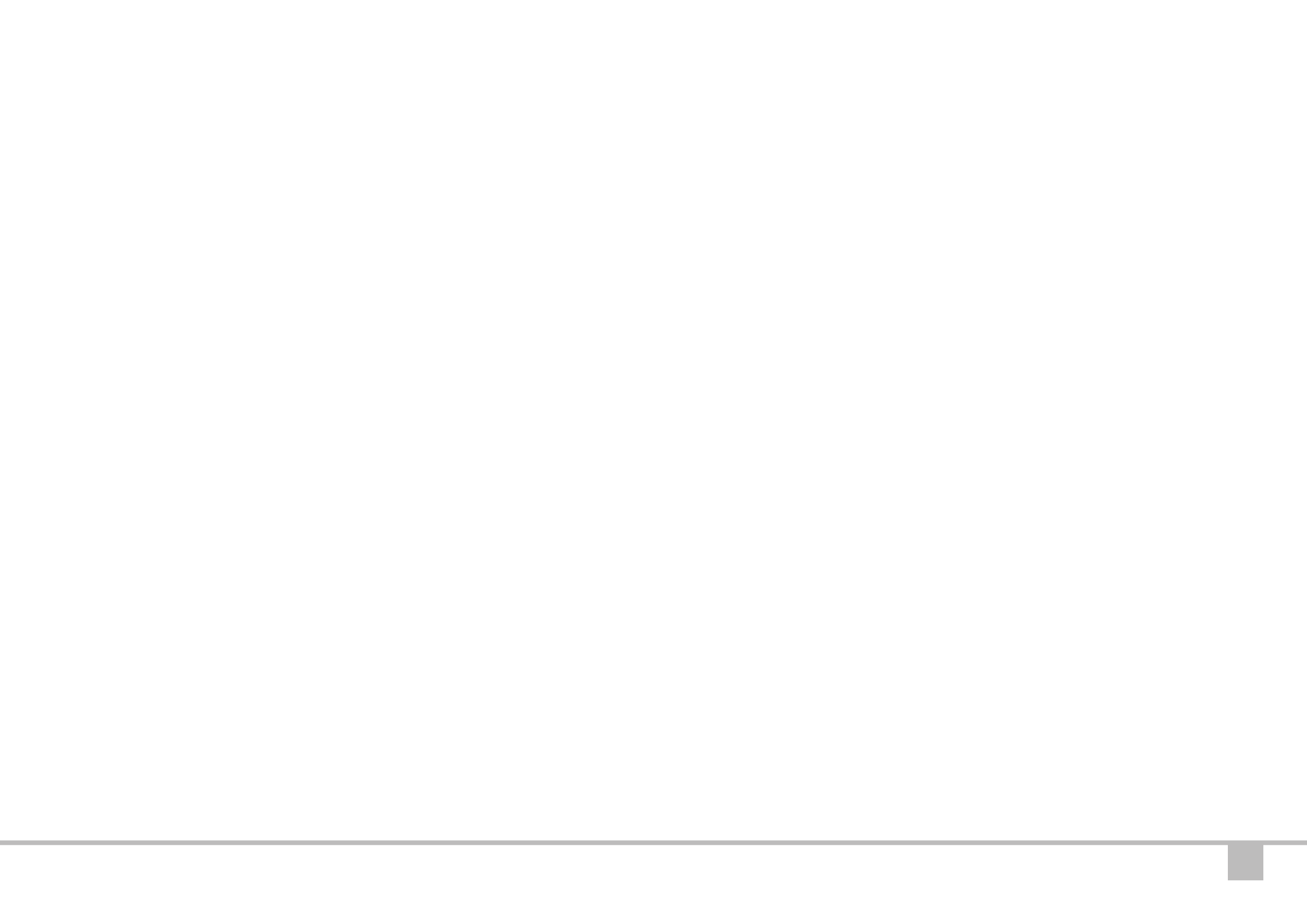
Jag skulle vara intresserad av att bli en aktör i denna typ av projekt. Barn och äldre skulle förmodligen vara en bra målgrupp. Även om vi är nära till landsbygden så vet ungdomar inte så mycket om bönder och livet på landsbygden. I skolor i mindre byar undervisas eleverna om dessa frågor, men inte i Skara.

Bildkällor

- #1 Skara Kommun, Planeringskontoret
- #2 <http://2.bp.blogspot.com/-k34Ac0NQqQQ/TsigUcm-Q-I/AAAAAAAAACxU/PspnaUHVrgQ/s1600/la-grange.jpg>
- #3 <http://www.for-interieur.fr/un-cafe-au-design-industriel/>
- #4 <https://fr.pinterest.com/pin/318981586081627331/>
- #5 <http://ludocube.fr/links/image/workshop11.jpg>
- #6 http://4.bp.blogspot.com/-8O8-HYmNM5A/Uoe4litNuGI/AAAAAAAAAGiQ/mSw_ldifpDg/s1600/005.JPG
- #7 http://i44.servimg.com/u/f44/15/44/39/18/img_4514.jpg
- #8 <http://phys.org/news/2012-02-fish-farming.html>
- #9 <http://www.bcnkitchen.com/cookingclassesbarcelona/market-visit-spanish-cuisine-workshop/>
- #10 <https://www.mangrovesforthefuture.org/assets/Repository/Images/P5Goat-farmLK-c-KEkaratne.jpg>
- #11 <https://childrenrecyclingplastics.wordpress.com/2012/05/22/children-recycling-plastics/>
- #12 <http://steinhardt.nyu.edu/site/ataglance/2013/09/steinhardt-celebrates-fall-with-first-harvest-of-food-studies-programs-urban-farm-lab.html>
- #13 <http://www.thebattery.org/category/events/>
- #14 http://www.bibamagazine.fr/var/bibamagazine/storage/images/style-de-vie/cultivez-votre-potager-interieur-34390/281989-1-fre-FR/Cultivez-votre-potager-interieur_width620.jpg
- #15 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dc/DML_conference.jpg
- #16 <http://www.espacesorano.com/wp-content/uploads/2015/03/Th%C3%A9%C3%A2tre-de-llmpr%C3%A9vu-photo-1-990x460.jpg>
- #17 <http://steinhardt.nyu.edu/site/ataglance/2013/09/steinhardt-celebrates-fall-with-first-harvest-of-food-studies-programs-urban-farm-lab.html>
- #18 <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/48/c4/04/48c40483ba7e314b3f1a33213b1cd9a8.jpg>
- #19 <http://www.coroflot.com/chetrosales/interior-design-n-architectural-renderings>
- #20 http://orangeriet.boras.se/images/18.60eb88da14d6f76e591986f/1432120817213/arkitektbild_web.jpg
- #21 <http://ais.badische-zeitung.de/piece/02/55/b7/62/39171938.jpg>
- #22 <http://circulareconomy.se/kurs-pa-ekocentrum-22-oktober/>
- #23 <http://4.bp.blogspot.com/-x4dscUlrR1M/VFf1sO5AWMI/AAAAAAAAAImg/fwHbrM7UADs/s1600/2.jpg>
- #24 <http://lokalproducerativast.se/kontakt/>
- #25 <http://greentechpark.se/om-greentechpark/in-english>

Referenser

- Carroon, Jean 2010, "Buildings and environmental stewardship – understanding the issues". I: Carroon, Jean 2010, Sustainable Preservation. Greening Existing Buildings. John Wiley & Sons
- Crompton Tom & Kasser Tim, Meeting environmental challenges: The role of human identity, WWF-UK, Green Books Ltd: Foxhole, Dartington, Totnes, Devon, 2009
- Hahn Ekhart & LaFond Michael, Local agenda 21 and Ecological urban restructuring, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung, Science center Berlin, 1997
- Hopkins Rob, The Transition handbook, From oil dependency to local resilience, Green Books Ltd: Dartington, Totnes, Devon, 2008
- Swedish Environmental Protection Agency, Sweden's environmental objectives – An Introduction
- UNEP/Wuppertal institute collaborating, Centre on sustainable consumption and production, Sustainable lifestyles: Today's facts and tomorrow's trends, 2012
- Varis Bokalders & Maria Block, The whole building handbook, how to design healthy efficient and sustainable building, Earthscan, 2010
- Veg Tech, Vegetationsteknik, Grönare byggande för framtidens städer

CHALMERS ARKITEKTUR

Masterprogram Design for Sustainable Development 2015/2016
SKARA - Stad och land i samverkan
Designstudio del B / Fördjupningsprojekt
Johan Delvert, Marine Gélard, Tifaine Parsis
Ekohuset Skara